

Asia: VN/549/2020

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi vanhusasiavaltuutetusta

Lausunnonantajan lausunto

Voidaanko esityksellä näkemyksenne mukaan parantaa ikääntyneiden asemaa ja edistää ikääntyneiden oikeuksia?

Vanhusasiavaltuutetulle on säädettävä oikeudet puuttua konkreettisesti ikäihmisten ongelmatilanteisiin. Suomeen tarvitaan vanhusten äänen vahvistajaa, puolestapuhujaa ja tukijaa oikeuksien toteutumisessa. Työnkuvan tulee olla vähintään samanlainen kuin yhdenvertaisuusvaltuutetulla ja tasa-arvovaltuutetulla.

Vanhusasiavaltuutetun tehtävän tulee olla laajempi kuin vanhusten oikeuksien puolustaminen. Valtuutetun pitää voida toimia kaikkien ikäihmisten hyväksi. Sen johdosta tehtävän nimike voisi olla esimerkiksi Ikäihmisten valtuutettu.

Vuorovaikutus ja yhteistyö pitäisi olla mutkatonta mm. vanhusneuvostoihin. Jakaa tietoa ja tukea.

Onko teillä huomioita koskien valtuutetulle säädettäviä tehtäviä?

Vanhusasiavaltuutetun tulee voida vaikuttaa siihen, että ikäihmisten omaa tahtoa kunnioitetaan. Heidän on tultava kuulluksi ja heidän palvelunsa on järjestettävä ihmisarvoa kunnioittavasti. Vanhusasiavaltuutetun on laitettava yhteiskunta ja päättäjät koviin epäkohtien edessä.

Vanhusasiavaltuutetulla on oltava riittävät taloudelliset voimavarat ja tarpeeksi henkilökuntaa vastaamaan yhteydenottoihin. Valtuutettu tarvitsee tuekseen tekijöitä, joilla on sosiaali- ja terveysalan asiantuntemusta sekä monipuolista kokemusta yhteiskunnallisesta viestinnästä. Yksi vaihtoehto on, että vanhusasiavaltuutetun toimisto toimisi oikeusasiamiehen kansliassa, mikä vahvistaisi voimavaroja. Vanhusasiavaltuutetun on oltava tiiviisti yhteydessä valvontaviranomaisiin, kuntiin, Valviraan ja aluehallintovirastoihin. Säännöllinen yhteydenpito eläkeläisjärjestöihin ja kuntien vanhusneuvostoihin on myös erittäin tärkeää, sillä niissä tunnetaan ikääntyneiden arki paikallisella tasolla.

Muut huomiot esitysluonnoksesta

Huomioitava, että meillä ei ole vain tietyn ikäisiä vanhuksia, vaan he elävät erilaisissa olosuhteissa. Heillä voi olla taloudellinen tilanne eri kuin jolloin toisella. Samoin terveydentila; 90 vuotias voi olla täysin terve ja itsenäisesti pärjäävä vanhus, kun 70-vuotias voi olla monisairas, paljon apua tarvitseva. Ikä ei ratkaise palveluiden tarvetta.

Vanhusasiavaltuutetun on kiinnitettävä huomiota ikäihmisten hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen, ei pelkästään sote-palveluihin. Ikäihmisten osallisuuden lisääminen, liikunnan ja kulttuurin tukeminen sekä eläkeläisjärjestöjen toimintaedellytysten varmistaminen ovat tärkeitä.

Haapala Marjo-Elisa
Ikaalisten vanhusneuvosto - Lausunnotekstit on saatu vanhusneuvoston jäseniltä.